

België

Permalink:

<http://www.state.gov/j/drl/rls/irf/religiousfreedom/index.htm?year=2017&dclid=280886>

Samenvatting

De grondwet garandeert vrijheid van godsdienst en de wet verbiedt discriminatie op basis van godsdienstige voorkeur. Federale wetgeving verbiedt het dragen van kleding die het gezicht bedekt op openbare plaatsen. Het Waalse en het Vlaamse Gewest hebben wetten over het verbod op onverdoofd slachten goedgekeurd die in 2019 in werking zullen treden. Daarmee wordt koosjer en halal slachten per definitie verboden. In de nasleep van de terroristische aanslagen van 2016 heeft de overheid haar inspanningen om de radicale islam in te dijken opgedreven, in het bijzonder na de bekendmaking van een overheidsverslag waarin werd verklaard dat het wahabisme een bedreiging vormt voor de gematigde islam in België. De parlementaire onderzoekscommissie terroristische aanslagen gaf de aanbeveling dat de Grote Moskee in Brussel aan het toezicht van de Saoedische overheid moest worden onttrokken. Ondanks de aanbevelingen van de federale overheid aan de regionale overheden over de erkenning van moskeeën, nam het aantal erkende moskeeën in eerste instantie af omdat de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden een officiële erkenning van één moskee in Vlaanderen had ingetrokken vanwege de vermeende betrokkenheid van de Turkse overheid in de werking van de moskee. De overheid erkende verschillende moskeeën tegen het einde van het jaar, waardoor het aantal erkende moskeeën op 83 kwam – een nettotoename van 2 moskeeën in vergelijking met 2016. De meeste gemeenschapsscholen bleven hoofddoeken verbieden, wat toegelaten is volgens het overheidsbeleid. De overheid hield het verbod op hoofddoeken voor islamitische vrouwen met een baan in de publieke sector in stand en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) handhaafde de wet die het dragen van een volledige gezichtssluier (nikab) op openbare plaatsen verbiedt.

Het aantal meldingen van antisemitisme en bedreigingen verdubbelden bijna in 2016 vergeleken met 2015. Recentere gegevens zijn niet beschikbaar. In september viel een tot de islam bekeerde Belg een joodse man verbaal en fysiek aan. Klachten over discriminatie op het werk op basis van religie bedroegen in 2017 bijna het dubbele in vergelijking met 2016. De meeste klachten gingen over discriminatie tegen moslims, voornamelijk islamitische vrouwen voor het dragen van een hoofddoek. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ) handhaafde het recht van particuliere werkgevers om hoofddoeken te verbieden.

Ambtenaren van de Amerikaanse ambassade bleven regelmatig met hoge regeringsfunctionarissen vergaderen bij de Eerste Minister, de FOD Binnenlandse Zaken en de FOD Buitenlandse Zaken om incidenten en discriminatie tegen moslims en joden te bespreken. De ambtenaren bleven ook in gesprek met niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en leiders van religieuze gemeenschappen om de incidenten en negatieve gevoelens gericht tegen moslims en joden te bespreken en religieuze tolerantie te bevorderen. De ambassade ondersteunde programma's die de dialoog tussen religieuze gemeenschappen faciliteerden, de aandacht voor religieuze minderheden bevorderden en de veerkracht in religieuze gemeenschappen versterkten.

Deel I. Religieuze demografie

De Amerikaanse regering schat de totale bevolking op 11,5 miljoen (raming van juli 2017). Volgens een rapport van de Koning Boudewijnstichting uit 2011 (gebaseerd op gegevens uit 2009) is naar schatting 50 % van de bevolking rooms-katholiek, 33 % ongelovig, 9 % atheïst en 5 % moslim. 2,5 % behoort tot andere christelijke kerken en 0,4 % is joods. De moslimbevolking is het sterkst vertegenwoordigd in Antwerpen en Brussel, waar ze volgens sommige studies meer dan 25 % van de bevolking in de stedelijke gebieden uitmaakt. Volgens het rapport maken andere religieuze groepen zoals boeddhisten, hindoes, sikhs, de Internationale Gemeenschap voor Krishna-bewustzijn (Hare Krishna-beweging), Scientologen en de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen (mormonen) samen minder dan 5 % van de bevolking uit. Volgens een studie van de Katholieke Universiteit Leuven van 2015 is het aandeel van de bevolking dat moslim is gestegen tot 7 % en blijven de cijfers voor de andere geloofsovertuigingen nagenoeg dezelfde.

Deel II. Stand van zaken wat betreft de eerbiediging van de godsdienstvrijheid door de regering

Wettelijk kader

De grondwet garandeert vrijheid van godsdienst (en de openbare uitoefening ervan) en de vrijheid van meningsuiting, voor zover de uitoefening van deze vrijheden niet gepaard gaat met het plegen van misdrijven. Ze bepaalt dat niemand kan worden gedwongen om deel te nemen aan religieuze plechtigheden of om de rustdagen ervan te onderhouden en dat de staat niet het recht heeft zich te bemoeien met de benoeming van geestelijken of met het belemmeren van de publicatie van religieuze documenten. Ze legt vast dat de wedden en pensioenen van de geestelijken die een certificaat hebben ontvangen van door de wet erkende organisaties van erkende religies ten laste komen van de staat indien zij officieel in dienst zijn bij erkende gebedshuizen.

De wet verbiedt discriminatie op basis van een religieuze of levensbeschouwelijke (bv. niet-confessionele) overtuiging. De federale wet verbiedt publieke verklaringen die aanzetten tot religieuze haat, met inbegrip van de ontkenning van de Holocaust. De maximale straf voor de ontkenning van de Holocaust is een jaar gevangenisstraf.

De overheid erkent officieel het katholicisme, het protestantisme (met inbegrip van aanhangers van de evangelische leer en van de pinksterbeweging), het jodendom, het anglicanisme (los van andere protestantse groepen), de islam, het (Grieks en Russisch) orthodox christendom en het seculier humanisme.

De vereisten om officieel erkend te worden zijn niet wettelijk vastgelegd. De rechtsgrondslag voor officiële erkenning omvat elementen uit de grondwet en andere wetten en uitleggingen, waarvan sommige ouder zijn dan de grondwet. Een religieuze groep die officieel erkend wil worden, moet een aanvraag indienen bij de FOD Justitie, die vervolgens een positief of negatief advies uitbrengt. De regering gaat na of de groep voldoet aan de eisen op het gebied van organisatie en rapportering en past criteria toe op basis van administratieve en wettelijke precedentes bij haar beslissing of ze het parlement al dan niet aanraadt om een religieuze groep te erkennen. De religieuze groep moet een structuur of hiërarchie hebben, een "voldoende aantal leden" tellen en "geruime tijd" in het land bestaan. Ze moet "een maatschappelijke waarde" voor het publiek hebben, de wetten van de staat in acht nemen en de openbare orde respecteren. De regering geeft geen formele definitie voor "voldoende aantal leden", "geruime tijd" en "maatschappelijke waarde". De eindbeslissing ligt bij het federale parlement, dat echter meestal het advies van de FOD Justitie volgt.

De wet vereist dat elke officieel erkende religie een officiële gesprekspartner heeft, bv. een bureau met een of meer vertegenwoordigers van de religie en administratief personeel, om de regering te ondersteunen bij haar grondwettelijke plicht om materiële voorwaarden voor de vrije uitoefening van religie te scheppen. De functies van de gesprekspartner omvatten de certificering van geestelijken en godsdienstleraars, de ondersteuning bij de ontwikkeling van een religieus lessenpakket en het toezicht op het beheer van de gebedshuizen.

De federale regering geeft officieel erkende religieuze groepen financiële steun. Bij de subsidies voor erkende groepen gaat het om salarissen van geestelijken, onderhoud en uitrusting van voorzieningen en gebedsplaatsen, en belastingvrijstelling. Genootschappen of subgroepen van erkende religieuze groepen (zoals het sjiïsme, het liberale jodendom of het lutheranisme) krijgen geen aparte steun en worden niet apart erkend. Niet-erkende groepen die buiten deze erkende godsdiensten vallen, krijgen geen overheidssubsidies, maar mogen hun geloof vrij en openbaar uitoefenen.

Er bestaan procedures waarmee afzonderlijke gebedshuizen van erkende religieuze groepen erkenning en overheidssubsidies kunnen krijgen. Hiertoe moet een gebedshuis aan de voorwaarden voldoen die zijn vastgelegd door de gemeenschap waar het gevestigd is en door de FOD Justitie. Deze voorwaarden omvatten transparantie en rechtsgeldigheid van de boekhouding, afstand van buitenlandse inkomstenbronnen voor geestelijken die in het gebedshuis werken, naleving van de wetgeving voor gebouwen en brandveiligheid, certificering van de geestelijke door de bevoegde instantie, en een veiligheidscontrole. Erkende gebedshuizen krijgen ook subsidies van de taalgemeenschappen en van de gemeente- en stadsbesturen voor het onderhoud van religieuze gebouwen. Gebedshuizen of andere religieuze groepen die niet aan deze voorwaarden kunnen of willen voldoen, kunnen het statuut van non-profitorganisatie aannemen en zo van bepaalde belastingvoordelen genieten (maar niet van overheidssubsidies). Gebedshuizen in deze situatie (m.a.w. die de erkenningsprocedure niet hebben doorlopen) kunnen wel verbonden zijn aan een officieel erkende groep.

Er geldt een federaal verbod op het bedekken van het gezicht op openbare plaatsen. Vrouwen die in het openbaar een gezichtssluier dragen, riskeren een boete van 137,50 euro (170 dollar).

De grondwet bepaalt dat onderwijs in gemeenschapsscholen neutraal moet zijn met eerbied voor godsdienstige opvattingen. Alle gemeenschapsscholen bieden verplichte lessen godsdienst of zedenleer (gericht op burgerschap en morele waarden) aan, maar ouders in Vlaanderen mogen hun kinderen van die lessen vrijstellen. Een arrest van het Grondwettelijk Hof van 2015 bepaalt dat ouders van de Franse Gemeenschap hun kinderen van de lessen godsdienst of zedenleer in het basisonderwijs mogen vrijstellen, aangezien het Hof besloot dat die lessen niet "objectief, kritisch en pluralistisch" zijn.

De scholen hebben leraren voor elk van de erkende religieuze groepen en voor het seculier humanisme, volgens de voorkeur van de leerling. Het gemeenschapsonderwijs vraagt neutraal te zijn bij het uiten van religieuze standpunten buiten de godsdienstlessen. Godsdienstleraren mogen uitkomen voor hun geloof en religieuze symbolen dragen, zelfs wanneer het schoolreglement dergelijke kledij verbiedt. Godsdienstleraren in gemeenschapsscholen worden benoemd door een comité van hun religieuze groep en aangesteld door de minister van Onderwijs van de regering van de taalgemeenschap. Erkende religieuze scholen – beter bekend als "vrij" onderwijs – geven hetzelfde lessenspakket als de gemeenschapsscholen. Ze krijgen overheidssubsidies voor werkingskosten, het onderhoud van gebouwen en nutsvoorzieningen. Leraren van deze scholen worden net als andere ambtenaren door hun respectieve taalgemeenschap betaald.

Unia (de nieuwe naam voor het voormalig Interfederaal Gelijkekansencentrum) is een onafhankelijk agentschap dat door de overheid wordt gefinancierd en dat instaat voor het vervolgen van gevallen van discriminatie, onder meer op grond van geloof.

De minister van Justitie heeft in elk gerechtelijk arrondissement een magistraat aangeduid die gevallen van discriminatie monitort en discriminatie als strafbaar feit helpt vervolgen.

Het Waalse en het Vlaamse Gewest, die bevoegd zijn voor dierenwelzijn, hebben respectievelijk in mei en juli wetten goedgekeurd die onverdoofd slachten van dieren verbieden. Volgens hun tradities moeten de dieren bij koosjer en halal slachten onverdoofd zijn. Het verbod treedt in 2019 in werking, waardoor de toelating van officieel erkende vaste slachthuizen in deze gewesten om dieren onverdoofd te slachten wordt ingetrokken. Beide gewesten handhaven een verbod op onverdoofd slachten in tijdelijke slachthuizen die tijdens islamitische feestdagen worden gebruikt.

België heeft het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten geratificeerd.

Aanpak van de regering

In de nasleep van de terroristische aanslagen van 2016 heeft de overheid haar inspanningen op peil gehouden om de zogenoemde radicale islam in de moskeeën van België in te dijken. In januari publiceerde de FOD Justitie een verslag waarin het salafisme als een "maatschappelijk probleem" werd aangeduid dat tot jihadisme in België kon leiden. In februari werd een verslag van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) aan de media gelekt waarin het OCAD zou hebben verklaard dat een groeiend aantal moskeeën en islamitische centra "onder

invloed van het wahabisme" staan, het "salafistische missioneringsapparaat". Dat zou een bedreiging vormen voor de gematigde islam in het land.

In oktober gaf de parlementaire onderzoekscommissie terroristische aanslagen in haar laatste verslag de aanbeveling om de Grote Moskee in Brussel aan het toezicht van de Saoedische overheid te onttrekken. Saoedi-Arabië had in 1967 de concessie gekregen toezicht te houden op de moskee. Die zou nu aan de Moslimexecutieve, de officiële gesprekspartner van de Belgische moslimgemeenschap tegenover de overheid moeten worden toegekend. De onderzoekscommissie stelde ook voor dat een bredere doorsnede van de islamitische stromingen aan de basis van het beheer van de moskee horen te staan, naast de salafistische/wahabitische stromingen die voordien het leidende denkkader in de moskee waren maar die door de commissie als een mogelijke bron van radicalisme werden gezien.

De federale en regionale overheden verklaarden dat zij achter hun eerder aangekondigde plannen bleven staan om moskeeën aan te moedigen zich officieel te laten erkennen om op die manier het toezicht door de overheid te versterken. Ondanks de aanbevelingen van de federale overheid aan de regionale overheden over de erkenning van verschillende moskeeën, nam het aantal erkende moskeeën in eerste instantie af van 81 tot 80, omdat de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden een officiële erkenning van één moskee in Vlaanderen had ingetrokken vanwege persberichten dat de Turkse overheid de inhoud van de preken wou bepalen en zich politiek wou verankeren in de werking van de moskee. De minister verzocht bovendien om een onderzoek naar een andere moskee. Deze acties leidden tot een negatieve reactie van de minister van Justitie die verantwoordelijk was voor de erkenning van moskeeën op federaal niveau, waardoor de erkenning van nieuwe moskeeën in Vlaanderen geblokkeerd zou blijven. Het Waalse Gewest erkende later nog verschillende moskeeën waardoor het totaal op 83 kwam – 2 meer dan het voorgaande jaar.

Leden van de joodse gemeenschap verklaarden dat de overheid zich meer bewust en meer verontrust was over fysieke bedreigingen tegen de joodse gemeenschap sinds de terroristische aanslagen in 2016. Ze lieten echter weten dat de overheid er niet in was geslaagd het zogenoemde "alledaagse" antisemitisme in België aan te pakken, waaronder haatberichten online en de verdubbeling van de geregistreerde antisemitische incidenten en bedreigingen.

Het verzoek om erkenning van de boeddhistische gemeenschap was op het einde van het jaar nog hangende bij de FOD Justitie. Ondanks het uitblijven van de erkenning, bleef de regering subsidies aan de boeddhistische gemeenschap toekennen ter voorbereiding van haar erkenning als "niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschap".

Het eerder ingediende verzoek om erkenning van de hindoeïstische gemeenschap was op het einde van het jaar ook nog hangende bij de FOD Justitie.

De regering hield het verbod op het dragen van religieuze symbolen voor mensen met een baan in de publieke sector die contact hadden met het brede publiek in stand.

In een zaak van twee islamitische vrouwen die de wet betwistten over het verbod op het dragen van de nikab op openbare plaatsen, handhaafde het EHRM in juli het verbod en stelde dat het

geen discriminatie vormde. Het Hof ging ermee akkoord dat de staat het recht had het verbod noodzakelijk te achten in een democratische samenleving om "het samenleven" en "de bescherming van de rechten en vrijheden van de anderen" te waarborgen.

De meeste gemeenschapsscholen bleven hoofddoeken verbieden in navolging van de beleidsmaatregel die de scholen zelf laat beslissen of ze een verbod instellen. Het verbod op hoofddoeken bleef in minstens 90 % van de gemeenschapsscholen in de Franse Gemeenschap en in bijna alle Vlaamse gemeenschapsscholen van kracht. Van de 98 gemeenschapsscholen in Brussel bleven er 3 de hoofddoek toelaten.

Een nieuw opleidingsinstituut voor islamitische geestelijken en geleerden is na de oprichtingsprocedure van het Franse Gewest en de Franse Gemeenschap in 2016 geopend in Wallonië.

Volgens islamitische groepen bleven sommige stads- en gemeentebesturen de toestemming weigeren of bleven het afleveren van vergunningen voor de bouw van nieuwe moskeeën of islamitische culturele centra uitstellen. Het stadsbestuur in Court-Saint-Etienne weigerde een vierde maal een aanvraag voor de bouw van een nieuwe moskee in de laatste vijf jaar.

De joodse gemeenschap legde publieke verklaringen af om kritiek te uiten op de besluiten van de Vlaamse en Waalse overheid om het onverdoofd slachten te verbieden, en verwees daarnaar als aanvallen op de joodse religieuze tradities. Het Coördinatiecomité van Joodse Organisaties in België verklaarde dat de twee regio's een negatieve boodschap hadden uitgestuurd omdat die wetten het gelijkheidsbeginsel niet zouden eerbiedigen. De regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaf geen vergunning af voor een tijdelijk slachthuis specifiek gericht op onverdoofd slachten tijdens islamitische feestdagen, hoewel ze dat in voorgaande jaren wel had gedaan.

In september bracht het Belgisch Raadgevend Comité voor Bio-ethiek na een studie van drie jaar een verslag uit dat inging tegen besnijdenis om andere dan medische redenen, waardoor besnijdenis op basis van religieuze tradities werd uitgesloten. In de conclusie stond dat de fysieke integriteit van het kind voorgaat op de geloofsovertuigingen van de ouders. De aanbeveling was niet wettelijk bindend en sommige leden van het Comité verklaarden dat ze erkenden dat besnijdenis ook een kwestie van godsdienstvrijheid is. Het verslag gaf een unanieme aanbeveling voor het stoppen van de terugbetaling van niet-medische besnijdenis door de sociale zekerheid, een kost van ongeveer 2,6 miljoen euro (3,1 miljoen dollar) per jaar.

De FOD Justitie verhoogde haar jaarlijkse uitgaven aan wedden voor geestelijken en andere financiële steun voor erkende religieuze groepen met 4 miljoen euro tot 104 miljoen euro (124,9 miljoen dollar). Ongeveer 85 % van alle beschikbare subsidies voor religieuze groepen ging nog steeds naar de katholieke kerk, gevolgd door het seculier humanisme (8 %) en het protestantisme (2,5 %). Moslims kregen opnieuw ongeveer 2 % van de subsidies, wat niet evenredig was met hun aandeel van de bevolking en wat volgens waarnemers niet was afgestemd op het werkelijke niveau van de vereiste diensten voor imams en moskeeën.

Het EHRM handhaafde in juli de veroordeling van Fouad Belkacem van 2013 door het Hof van Cassatie voor haatprediking in video's die hij in 2011 maakte en waarin hij anderen aanzette tot discriminatie op basis van geloof en tot geweld tegen niet-moslims. Belkacem betoogde dat zijn video's onder de vrije meningsuiting vielen. Belkacem stelde het beroep in bij het EHRM terwijl hij in de gevangenis zat voor een straf van 12 jaar uit 2015 voor het leiden van een terroristische groep.

In januari heeft een hof van beroep van Luik de veroordeling tot twee maanden gevangenis bevestigd voor de Franse stand-upcomedian Dieudonné voor het aanzetten tot haat, antisemitisme en het ontkennen van de Holocaust tijdens een show in een nachtclub in 2012. In juni handhaafde het Hof van Cassatie de uitspraak van het hof van beroep, hoewel persberichten suggereerden dat Dieudonné geen gevangenisstraf zou uitzitten door de overbevolking in gevangenis, maar de door het hof opgelegde boete van 9000 euro (10,800 dollar) zou moeten betalen.

In november verboden de burgemeesters van Brussel en Molenbeek een zogenoemde "islamsafari" die tot doel had de vermeende banden tussen Molenbeek en gewelddadig extremisme in de kijker te zetten. De activiteit was georganiseerd door de voorzitter van de partij Vlaams Belang, Filip Dewinter, en de voorzitter van de Partij voor de Vrijheid, Geert Wilders. Wilders hield een persconferentie in het federaal parlement als reactie op het verbod en zei dat genoeg genoeg is. Hij zei dat een gekozen parlementariër op elke vierkante meter van zijn territorium moet kunnen komen, maar dat de burgemeesters zeggen dat dat verboden is, en dus dat Molenbeek niet langer België toebehoort.

In april publiceerde het Forum der Joodse Organisaties van Vlaanderen een verklaring waarin het zich uitsprak tegen het plan van de stad Antwerpen om een 20 jaar oud Holocaust-monument naar een rustigere buurt te verhuizen zodat de jaarlijkse herdenkingsplechtigheid van de Holocaust en de vereiste beveiliging ervan "minder gevolgen voor het verkeer" zouden hebben. De verklaring vermeldde dat de joodse gemeenschap niet was geraadpleegd en dat de voorgestelde locatie geen directe relatie met de Holocaust had. Momenteel staat het monument op de Belgiëlei, waar Duitse en Belgische officieren duizenden Antwerpse joden samenbrachten vooraleer ze naar concentratiekampen werden gedeporteerd. In de verklaring is ook te lezen dat het monument door de verhuizing "nadrukkelijk aan historische, emotionele en educatieve waarde zou verliezen". De burgemeester van Antwerpen gaf de fout toe en bood zijn verontschuldiging aan.

In november organiseerde het Joods museum van België samen met het Rijksarchief en met de steun van het Centrum voor Joods-Marokkaanse cultuur zijn eerste nieuwe tentoonstelling sinds de terroristische aanval van 2014 waarbij vier mensen omkwamen. De tentoonstelling "Gastvrij Brussel?" bracht de geschiedenis van de immigratie in Brussel in kaart en de curator verklaarde dat het doel was de culturele gemeenschappelijke kenmerken van immigranten te benadrukken als antwoord op intolerantie.

Deel III. Stand van zaken wat betreft de eerbiediging van de godsdienstvrijheid door de samenleving

Unia rapporteerde 365 klachten over haatspraak op het internet in 2016, wat een stijging van 10 % is tegenover 2015 (333 klachten). In het merendeel van de gevallen ging het over antisemitische en anti-islamitische berichten. Volgens Unia nam het aantal meldingen van antisemitisme en bedreigingen toe van 57 in 2015 tot 109 in 2016. Recentere gegevens zijn niet beschikbaar.

In september viel een tot de islam bekeerde Belg een chassidische jood verbaal en fysiek aan die op weg naar huis was na een religieuze dienst in Antwerpen. De politie arresteerde de aanvaller en de zaak wordt nog onderzocht.

Ngo's meldden dat particuliere werkgevers religieuze kledij zoals hoofddoeken bleven verbieden wanneer ze van oordeel waren dat deze kledij de uitvoering van taken door een werknemer kon belemmeren. In een arrest van 14 maart over het ontslag van een Belgische en een Franse vrouw omdat ze een hoofddoek droegen, verklaarde het HvJ dat werkgevers religieuze symbolen zoals hoofddoeken op het werk mochten verbieden indien het verbod deel uitmaakt van een algemeen intern beleid om neutraliteit bij werknemers te handhaven. Het arrest vermeldde dat klanten niet van werknemers konden eisen dat ze hun hoofddoek zouden afnemen indien het bedrijf vooraf geen beleid over neutraliteit op het werk had ingevoerd.

Waarnemers en ngo's bleven voorvallen van discriminatie tegen moslims op het werk melden. Moslima's met een hoofddoek bleven melden dat ze het doelwit van discriminatie waren.

Unia rapporteerde 88 klachten over discriminatie op het werk op basis van religie in 2016, het recentste jaar waarvoor gegevens beschikbaar zijn, in vergelijking met 46 in 2015.

In 2016 registreerde Unia 390 klachten over discriminatie en pesterijen op grond van religie, het recentste jaar waarvoor volledige gegevens beschikbaar zijn. Hierbij zijn de 109 antisemitische incidenten niet opgenomen, aangezien die afzonderlijk worden opgevolgd. Ter vergelijking: in 2015 heeft Unia een totaal van 330 klachten van deze aard geregistreerd. Unia meldde dat 89 % van de 390 klachten over de islam gingen, waarbij het merendeel haatspraak op het internet was, maar er waren ook klachten over discriminatie op het werk of in het onderwijs. Unia rapporteerde dat 40 % van de incidenten van 2016 verband hield met de media, 23 % met werk en 12 % met de levering van goederen en diensten.

Hoewel Unia antisemitisme afzonderlijk registreerde, waarbij het ging om gevallen van discriminatie, pesterijen, haatspraak op het internet, bedreigingen en geweld, kloegen joodse groepen dat Unia antisemitisme niet even ernstig nam als andere vormen van discriminatie. Ze citeerden één geval waarin een interne mail van een juridisch deskundige van Unia was gelekt. De e-mail ging over een rechtszaak van 2014 waarin de betrokkene een straf van zes maanden

met uitstel kreeg voor het roepen van antisemitische uitspraken tijdens een rally in Antwerpen. De deskundige beschreef de veroordeling als "verdraaid" en "kromspraak", waardoor de joodse gemeenschap en enkele politici het gebrek aan onpartijdigheid van de deskundige in vraag stelden.

Joodse groepen maakten melding van antisemitische verklaringen en standpunten in de media, die vooral verband hielden met de regering van Israël en de Holocaust. Zo zeiden enkele joodse leiders bijvoorbeeld dat er een sterke stijging was van het aantal berichten online die zogenaamd kritiek op de regering van Israël waren maar ook antisemitische elementen bevatten zoals het projecteren van het beleid van de Israëlische regering op alle joden of alle joden verantwoordelijk stellen voor de praktijken van Israël.

Een geval van antisemitische pesterijen op een school in Brussel in 2016, waarbij grappen over de Holocaust werden gemaakt, leidde ertoe dat de dader van school werd gestuurd en het slachtoffer in een andere school werd ondergebracht.

In december eiste het Coördinatiecomité van Joodse Organisaties in België op aandrang van mensenrechtenorganisaties dat het management van het voetbalteam Club Brugge de fans streng zou bestraffen die in het stadion antisemitische uitspraken hadden gescandeerd, waaronder het aftrekken van punten van het team waarvan de fans religieuze haat aanwakkerden.

Minstens 100 jonge islamitische en joodse leiders uit Europa kwamen op 30 mei samen in Brussel voor een gezamenlijke actiedag tegen antisemitisme, moslimhaat en discriminatie, georganiseerd door het Bureau voor democratische instellingen en mensenrechten van de Organisatie voor veiligheid en samenwerking in Europa en organen van de EU. De Europese islamitische en joodse deelnemers waren verontrust over wat zij de sterke groei van de antisemitische en anti-islamitische gevoelens in de Europese samenlevingen noemden, die voornamelijk werden gevoed door politieke campagnes.

Joodse en islamitische leiders kwamen samen voor de aankomst van de islamitische mars tegen terrorisme in Brussel, een rondreis van 60 imams voor vrede langs verschillende Europese steden. Tijdens het evenement verstoorde iemand uit het publiek de toespraak over religieuze eenheid van rabbijn Avi Tawil, de directeur van het European Jewish Community Center. De politie leidde de betrokkene weg. Minister van Binnenlandse Zaken Jan Jambon zei dat veiligheidsmaatregelen alleen niet voldoende waren en benadrukte de noodzaak om het sociale weefsel te versterken.

Deel IV. Beleid en betrokkenheid van de Amerikaanse regering

Ambtenaren van de Amerikaanse ambassade bleven in dialoog over de anti-islamitische en antisemitische incidenten en gevoelens, alsook over de Turkse invloed in de Belgische moskeeën, met vertegenwoordigers van de Eerste Minister, de FOD Binnenlandse Zaken, de FOD Buitenlandse Zaken, de FOD Justitie en de regionale overheden. De ambtenaren bespraken

bovendien met regeringsfunctionarissen de aanhoudende inspanningen van de boeddhistische en hindoeïstische groepen om te worden erkend en de staat van de plannen van de overheid om moskeeën aan te moedigen om de officiële erkenning als gebedsplaats aan te vragen.

Daarnaast ontmoetten ambtenaren van de ambassade regelmatig religieuze leiders om gevallen van religieuze discriminatie en methoden om publieke uitingen van anti-islamitische en antisemitische gevoelens tegen te gaan te bespreken. Ze bleven leiders en activisten binnen de katholieke, islamitische en joodse gemeenschappen betrekken om interreligieus begrip te bevorderen. De ambassade sponsorde een jongerenprogramma van zes maanden dat interreligieuze dialoog tussen joodse en moslimjongeren bevorderde. Een afzonderlijk programma van de ambassade financierde de productie en vertaling van een documentaire die de opleiding voor Belgische jongeren tot interreligieuze ambassadeurs in scholen uitbreidde. Een student van het Fulbright-programma onderzocht de inspanningen om de veerkracht van de chassidische joodse gemeenschap in Antwerpen te versterken via beroepsonderwijsprogramma's die los stonden van de tanende diamantsector.